

De trouwe en sterke knecht is ook nog zeer scherpzinnig. „Het jaar ging verder en toen Kareljan op zekeren dag eens goed rondkeek, bemerkte hij dat het zomer was." Wel zegt de schrijver, dat de zon zoo barnde (brandde klonk vermoedelijk te koel) dat alles op het land verdorde, maar voor een jongen die dag en nacht doorrijdt, is het toch goed opgemerkt.

De trouwe enz. knecht is protestantsch. Hoewel de godsdienst geen rol speelt in dit boek, komt dit toch goed uit. In Spanje ziet hij monniken „als de stomme, vleeschgeworden, afgrondelijke haat". Den eersten nacht slaapt hij in een kloosterkerk, in een „grote ketel voor gewijde doeleinden". Als braaf Duitsch protestant zal hij zich wel niet bekommerd hebben om die „gewijde doeleinden", waarvoor zulke groote kerkelijke ketels gebruikt worden. Hij heeft al spoedig door, dat de R.-K. godsdienst een soort heidendom is. Wanneer ze namelijk in het eenige dorp komen, waar men nog nooit van den oorlog gehoord had, hoewel alle dorpen in den omtrek verlaten en verwoest zijn, ziet hij daar naar de kerk gaan: priesters, gewone menschen en varkens. Het behoeft niemand te verwonderen, dat priesters die met varkens naar de kerk gaan, zich ook verder beestachtig gedragen, en speciaal verdwaalde soldaten vermoorden en verminken.

De stijl is vervelend en deftig, met herhalingen in verslapt vorm. Het eenige goede is de beschrijving van den tocht door Spanje, maar deze herinnert heel erg aan soortgelijke over den tocht naar Rusland.

Naar inhoud en vorm is dit een boek, zooals we het niet moeten hebben, het type van den vertaalde Duitschen roman, dat we niet terug begeren.

Wil men weer vertaalde werken, goed, maar dan pittige en niet zulke met een sentimenteelen, onwezenlijken Duitschen trouw-inhoud.

Het uiterlijk is door den uitgever goed verzorgd. Gron. H. S.

OPVOEDING EN ONDERWIJS

„Sociale voorzieningen in en voor de school".

We hebben onze week van de vergaderingen ten dienste van het onderwijs weer gehad. In de Paaschweek vergaderen Unie en Schoolraad, houdt de Vereeniging voor Chr. Paedagogiek haar Jaarvergadering en komt de Vereeniging van Chr. Onderwijzers in Voorvergadering bijeen ter afdoening van de huishoudelijke zaken. De vergaderingen waren goed bezocht. En toch zou ik ze nog wat volltiger willen hebben. Als bestuursleden en onderwijzers wisten, wat er zulke dagen te genieten valt, zou men nog meer belangstelling toonen.

Dezen keer wil ik nader stilstaan bij wat de namiddagvergadering van den Schoolraad bood. Daar sprak de heer J. Schouten van Rotterdam, lid van de Tweede Kamer over het boven aangegeven onderwerp. Klaar en duidelijk heeft hij ons de eischen van het beginsel voorgehouden. De school behoort aan de ouders en de verre konsekwenties hebben we daarvan te aanvaarden. De spreker toonde aan, dat we in overeenstemming daarmee verwerpen het inzicht, dat de Overheid, de Staat, geroepen is voor de opvoeding en het onderwijs van de kinderen te zorgen. Ook kunnen wij het niet eens zijn met de gedachte, dat de ouders wel ingeschakeld worden in verschillende voorzieningen, maar dat zij dat eigenlijk doen in dienst van de Overheid, waarom deze ook de algehele regeling voor deze sociale voorziening heeft te treffen. Ook kunnen we ons niet vereenigen met de meening, dat de school de taak van de ouders in dezen heeft over te nemen en mitsdien heeft te bevorderen, dat het schoolgaande kind alles ontvangt, wat het voor zijn verkeer in de schoolwereld noodig heeft, ten einde het onderwijs met vrucht te kunnen volgen. En evenmin huldigen wij de opvatting, dat de ouders het recht hebben, hetzij van de school, hetzij via de school, te eischen wat zij noodig of wenschelijk achten ten bate van de verzorging en het onderwijs hunner schoolgaande kinderen.

Met het vooropzetten van deze beginselen zijn we evenwel niet klaar. In de laatste jaren komt er op dit terrein heel wat kijken. Men is er algemeen van overtuigd, dat de school voor de gezondheid van het kind eigenaardige gevaren brengt, waardoor bijzondere maatregelen vereischt worden; en niemand heeft er bezwaar tegen, dat de overheid aan het toekennen van subsidie voor de bijzondere school voorwaarden verbindt omtrent bouw en inrichting, ventilatie, verwarming en verlichting, alsmede omtrent den bouw van de schoolbanken en de inrichting van privaten en waterplaatsen. De zorg voor de reinheid en de gezondheid van de kinderen is wel de zaak van de ouders, maar men vergeet niet, dat het bijeenzijn van een aantal kinderen uit verschillende gezinnen gedurende verscheiden uren voor de gezondheid gevaarlijk kan zijn.

Moet de overheid met het oog op die gevaren en haar verantwoordelijkheid in dezen maatregelen treffen en moet voor het bijzonder onderwijs hetzelfde gedaan worden? De spreker zou het wenschelijk vinden, dat de ouders door den huisarts hun kinderen lieten onderzoeken, alvorens ze naar de school te zenden. In deze lijn voortredende moet het wenschelijk worden geacht, dat de schoolorganisatie voor de bijzondere school een regeling treft, waardoor geneeskundige controle mogelijk wordt gemaakt. De controle moet alleen plaats hebben met medeweten der ouders en in tegenwoordigheid van één hunner. Men ga hier niet te ver. Voor behandeling van de kinderen hebben de ouders in overleg met den huisarts te zorgen. Om het kort te zeggen: de schoolarts is alleen controleerend, niet practiseerend geneesheer. Er komt dus voor het bijzonder onderwijs een eigen geneeskundig toezicht.

Van de andere sociale voorzieningen door of via de school wil de spreker niet weten. De schoolverpleegster en den schooltandarts wijst hij de deur. Van schoolvoeding, schoolkleding, schoolbaden wil hij niet hooren. De school moet worden uitgeschakeld. Immers hierbij gaat men uit van het abnormale geval en brengt daardoor o zoo licht het gezin in de verdrukking.

‘Sprekt wel vanzelf, dat in de discussie die op de rede volgde vooral de praktijk aan het woord kwam. ‘Was wel gemakkelijk te hooren, hoe goed men het principiël met den redenaar eens was, terwijl dan toch heel wat vragen doelden op een afwijkende toepassing. ‘Is daarom maar gelukkig, dat in een nadere publicatie van den Schoolraad de vragen uit de praktijk nader zullen worden behandeld door den referent.

Want, inderdaad, er blijven vragen over. Bijvoorbeeld: Wanneer de overheid voor haar scholen een schoolarts heeft aangesteld, zijn er dan bezwaren tegen, dat de schoolorganisatie van het bijzonder onderwijs zich daarbij aansluit en geheel vrijblijvend, denzelfden arts in de school toelaat? Of nog een stapje verder: We erkennen het recht van de overheid, door haar inspecteurs te waken voor een behoorlijk peil van het onderwijs. Mag ze nu ook niet haar controleerende geneeskundigen zenden, om te waken voor een behoorlijk peil van de volksgezondheid, dat door schooltoestanden kan worden bedreigd?

Over de melkvoorziening is ook heel wat te doen geweest. Ik wil nog eens een ander voorbeeld noemen. In een arme gemeente, waar de diaconie al niet aan haar verplichtingen kan voldoen, besluit de in meerderheid socialistische gemeenteraad aan de hoofden der openbare en bijzondere school klompenbons te verstrekken. Deze kunnen daardoor een zeer gewenschte hulp bieden aan de arme ouders, voor wie het eenvoudig onmogelijk is zoo om de drie weken aan elk hunner kinderen een paar nieuwe klompen te geven. De schoolweg is lang en de kinderen zijn niet altijd voorzichtig. Het hoofd der openbare school verstrekt de bons graag, het wordt haast een lokmiddel voor zijn school. Het hoofd van de bijzondere school heeft principiële bezwaren en moet nu menigen armen vader te woord staan, die eenvoudig niet in staat is, zijn kinderen dan naar de school te laten gaan. Geloof maar dat er dan wat wordt afgestreden. Melk en middagmaal, kleding en klompen propagandamiddelen voor de openbare school, betaald uit de algemeene kas.

Wij vinden het natuurlijk verkeerd, wanneer het medelijden met de kinderen pas begint, wanneer ze naar de school gaan, maar in menige streek geeft dit toch praktische moeilijkheden. Daarom verheugt het mij, dat over deze vragen het laatste woord nog niet gevallen is.

Gr.

G. MEIMA.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN

Gereformeerden in de Oekraïne.

Aan het Jaarverslag van de Gereformeerde Kerk in de Oekraïne over het jaar 1937 ontleenen wij het volgende:

In het vorige jaar heeft een Poolse afgevaardigde de vraag gesteld: Waarom worden er Gereformeerde Kerken gesticht langs de Sovjetgrens? Deze spreker was van meening, dat zooiets alleen gebeuren kon door buitenlandsche interesse van politieke aard. Maar daarin vergiste hij zich. Deze kerken zijn niet gesticht volgens een tevoren vastgesteld plan. Ze strekken zich uit van de Karpathen tot Wit-Rusland over een afstand van 650 km. Van deze kerken uit wordt het evangelie gebracht onder de Oekraïners in Sovjet-Rusland.

Het vorige jaarverslag vermeldde 34 georganiseerde gemeenten, terwijl er in totaal 75 gemeenten bestonden. In 1937 werd een poging tot zendingsarbeid gedaan in 7 nieuwe dorpen. Helaas kon dit werk slechts voortgang hebben in twee dezer dorpen; in de andere werd het verhinderd door een verbod der autoriteiten. In den loop van 1937 kwamen echter 290 personen tot de Gere-

formeerde Kerk over. Het totaal-aantal der leden bedroeg in dat jaar 3020. De 20 zondagsscholen worden door 473 kinderen bezocht. Ook werd op enkele plaatsen godsdienstonderwijs gegeven aan gereformeerde kinderen op openbare scholen. Er bestonden 7 jeugdverenigingen met 204 leden. Voorts zijn er nog velen, die met de Gereformeerde Kerk sympathiseeren, maar die men door gebrek aan vergaderlokalen en aan een voldoende getal zendingsarbeiders niet voldoende kan bereiken.

Wegens de groote moeilijkheden bij het verkrijgen van toestemming voor onze godsdienst-oefeningen in nieuwe dorpen is het noodig gebleken, de aandacht voornamelijk te concentreren op de reeds bestaande gemeenten. Maar ook daar is gebrek aan lokaliteit. Op de 34 gemeenten hebben nauwelijks 5 haar eigen kerken; in 2 worden de godsdienst-oefeningen gehouden in Duitse kerken, terwijl in de overige gemeenten de boerenhuten daarvoor dienst doen. Dit brengt veel bezwaren met zich gedurende de week, wanneer jeugdbijeenkomsten plaatsvinden. Steeds dringender worden de verzoeken om hulp voor kerkbouw.

Aan een brief van Ds Demczyszyn is het volgende ontleend:

„De maand Januari was voor het zendingswerk zegenrijk. In verband met de nieuwe, dwingende methoden en bewegingen tot bekeering der Grieksch-Orthodoxen tot het Roomsche-Katholicisme heeft geheel Wolhynië zijn belangstelling gericht op de evangelisch-gereformeerde kerk. Men heeft mij naar het district Buhryn geroepen, waar 7 gemeenten bereid zijn, tot de Gereformeerde Kerk over te gaan. Ik heb een informatische vergadering gehouden met groot resultaat. Velen hebben de verklaring van overgang ondertekend. Hetzelfde resultaat werd bereikt in de dorpen Lyn en Tomachiw. Helaas zijn zoowel de gewestelijke autoriteiten als de plaatselijke gendarmerie uiterst vijandig tegen de gereformeerde actie opgetreden en hebben allen, die de verklaring van overgang ondertekend hadden, een boete van 20 tot 80 zloty opgelegd, met geheel willekeurige straf-motivatie, b.v. wanorde op de boerderij, enz. Op den 30sten Januari werd de eerste gereformeerde godsdienst-oefening in het dorp Wihor vastgesteld. Ongeveer 5000 menschen zijn toen bijeengekomen. Onze predikanten in het district Riwne hebben deze godsdienst-oefening officieel opgegeven aan het gewestelijk bestuur; maar toen ik in Wihor kwam, heeft de kommandant van de gendarmerie mij gearresteerd, de overigen ontvingen een waarschuwing en werden met geldboeten getroffen. Toen ik mij later nog eens bij het districtbestuur vervoegde om toestemming voor de godsdienst-oefening in dit dorp te verkrijgen, werd ik afgewezen. Onze kerkleden in deze dorpen nemen thans deel aan godsdienst-oefeningen in Riwne, waarvoor zij vaak 60—70 km te voet afleggen. Hier is onmiddellijke tusschenkomst zeer noodig...”

Het totaal-aantal van de Oekraïnsche theologische studenten in het buitenland bedroeg 8, nl. 1 in Zwitserland, 3 in Nederland, 1 in Frankrijk, 1 in Schotland, 2 in Warschau. Ook ontvangen nog enkelen een zendingsopleiding. Dat de studenten in verschillende landen onderricht ontvangen heeft dit nadeel, dat later de predikanten onder den invloed van uiteenlopende theologische richtingen blijken te staan. Het aantal der predikanten en studenten bedraagt tezamen 18.

Met hulp van de United Society for Christian Literature te Londen, is een uitgeverfonds gesticht, dat verleden jaar 12000 brochures en 5000 vlugschriften uitgegeven heeft. Dank zij de hulp van het Nederlandsche comité (voorzitter de heer J. H. Voorhoeve) werden 3000 tractaten gedrukt, en de Zwitsersche Vereeniging voor Oost-Europa gaf steun bij het in druk geven der bijbelsche geschiedenis. Daar de R.K. en Orthodoxe Kerken, evenals verscheidene secten, in hun in veel exemplaren uitgegeven geschriften de gereformeerde beweging in de Oekraïne verdacht maken, vraagt deze laatste om de uitgave van ernstige historische en theologische geschriften om de gemeentelieden daarmee in hun geloof te sterken en te onderichten.

Veel steun werd bij het uitbreidingswerk geboden door het maandblad „Geloof en Leer”, dat in een oplage van 1000 ex. verschijnt en veel gelezen wordt. Het zou bestlist noodig zijn, dat dit blad wekelijks kon verschijnen. Voor de uitgave ervan werd verleden jaar een bijdrage ontvangen van Dr J. A. Nederbragt te Danzig.

In Kolomea bestaat thans de eerste officiële gereformeerde school in het rijk. Verleden jaar waren 36 leerlingen ingeschreven. Bij de school is ook een tehuis ingericht. Een schoolcomité Oekraïne-Nederland schonk een belangrijke bijdrage tot de instandhouding dezer school. Uit andere gemeenten komen nu verzoeken om ook daar zulke scholen op te richten.

Voor dit jaar bestond het plan, in 6 nieuwe gemeenten met kerkbouw te beginnen. De bouw van een kerk kost gemiddeld 10.000 zloty, waarvan de helft door de gemeente wordt bijgebracht. Om de benodigde middelen bijeen te brengen, worden reizen in Nederland en Zwitserland ondernomen door super-intendent Basil Kusiw. Genoemde twee landen zijn overeengekomen, ver-

legenwoord
aan de sym
Treffende
over de wij
de Gerefor
b.v. een kle
den in aan
hen. Een c
het Bijbelle
dat de past
zondig gene
het evange
Het vers
dezen weg
weldaden.
vragen u w
willen ged
gelisch ge
verlichte

Pro

Onze leze
danus' med
bekende cor
ter" (De Ri

Dit is

Het is
langer zij
van-acht"

Dit zal
den arbe
Een m
niet gemi

Ieder e
van bijzo
sten rang

Wij roc
wel eens
indien w

Prof. Gre
Zijn v
in de opl
staande w

En nie
buiten zij

En dat
in de com

zeer, ze
Niet
redenen

den van
Voor b

hetreuer
moeten c

In ver
de voort

De vr
schrijven
mededeel

De ber
blik me

Aan het

Een be
acht ik

Er is a
Het is

anderen
En da

het eige

Ds B. A.

Ik ste
delingen

niet gelo
kan toew

niet ver
Prof. He

bij zulk
heel zie

Ds I. de
Prof. Greij

Uit bo
commiss

Hepp om
het echte

len dat
treft wa

In het
lezers Pro

tie der sch

sis. In de

nota genom

heid de cla

kerkelijke

M. Boeijin

De teg
Dr Bouv

positief
nam ik